DECLARAȚIA

miniștrilor afacerilor externe ai Republicii Moldova, Federației Ruse, României și Ucrainei

(Sfîrșit).

14-a în conflict și în treburile interne ale Republicii Moldova. Miniștrii afacerilor externe ai Republicii Moldova și Federației Ruse s-au declarat disponibili să inițieze tratative, în scopul stabilirii statutului juridic al acestei armate.

II. Miniștrii de externe reafirmă principiile care în opinia Guvernelor lor trebuie așezate la baza reglementărilor conflictului și anume:

1. Respectarea necondiționată a integrității teritoriale, a suveranității și independenței Republicii Moldova.

2. Conjugarea eforturilor de către toate părțile pentru a se ajunge la soluționarea conflictului exclusiv prin mijloace politice.

3. Dreptul organelor constituționale ale puterii din Republica Moldova de a acționa în conformitate cu legislația țării pentru menținerea ordinii de drept în cadrul normelor de drept internațional și obligațiilor ce-i revin conform documentelor C.S.C.E.

4. Neadmiterea unei intervenții militare și a oricărui amestec în conflict din partea unor forțe străine.

III. În scopul prevenirii escaladării conflictului, miniștrii se pronunță pentru luarea de urgență a următoarelor măsuri.

1. Încetarea imediată și totală a focului, începînd cu 7 aprilie 1992, ora 15.00 și dezangajarea ulterioară a formațiunilor armate implicate în conflict.

2. Asigurarea, de către comandamentele Armatei a 14-a și Forțelor Armate ale Republicii Moldova, a unor condiții care să excludă accesul părților implicate în conflict, ca și al populației civile, la arsenale și la orice depozite de armament, tehnică de luptă și muniții.

3. Neadmiterea de către statele participante la reuniune a folosirii teritoriilor lor pentru tranzitarea, pe orice cale, spre zona de conflict, a formațiunilor armate, precum și a armamentului, tehnicii de luptă și muniților.

4. Angajamentul comun al Federației Ruse, României și Ucrainei de a se abține de la orice acțiuni care ar putea fi calificate ca un amestec direct în conflict.

5. Asigurarea efectivă a securității instalațiilor și amenajărilor din zona de conflict necesare vieții și desfășurării normale a activității pe acest teritoriu și care ar putea prezenta un pericol ecologic sporit (baraje, diguri, centrale electrice ș. a.).

6. Stabilirea unui termen de control pentru reîntoarcerea la locurile de reședință permanentă a cetățenilor străini care participă sub orice formă, la conflict, cu asigurarea de către Republica Moldova a securității lor în procesul retragerii acestora de pe teritoriul său.

7. Statele participante vor întreprinde măsurile necesare pentru prevenirea finanțării, din orice surse, a persoanelor și formațiunilor armate implicate în conflict.

8. Crearea de condiții necesare pentru reîntoarcerea refugiaților și acordarea de ajutor umanitar, cu participare internațională, persoanelor care au avut de suferit de pe urma conflictului.

IV. În scopul sporirii încrederii reciproce în zona de conflict, miniștrii de externe consideră drept necesare următoarele măsuri:

1. Crearea unei comisii mixte, cu participarea reprezentanților celor patru țări, pentru executarea controlului asupra respectării deciziilor privind încetarea focului și dezangajarea părților.

2. Instituirea unei misiuni de bune oficii și de mediere, cu participarea reprezentanților celor patru țări, în vederea dialogului cu reprezentanții populației din stînga Nistrului.

3. Crearea unui grup de raportori, specialiști în problemele drepturilor omului, reprezentînd cele patru țări, în scopul elaborării de recomandări care să aibă în vedere principiile Cartei O.N.U., normele de drept internațional și prevederile corespunzătoare ale documentelor C.S.C.E.

4. Înlesnirea participării deputaților legal aleși din raioanele de pe malul stîng al Nistrului la lucrările Parlamentului Republicii Moldova, precum și la activitatea celorlalte organe constituționale, în scopul creării de condiții pentru soluționarea politică a conflictului.

5. Instituirea unui mecanism de informare operativă reciprocă între guvernele celor patru țări asupra situației din zona de conflict; luarea de măsuri pentru asigurarea informării obiective a opiniei publice, inclusiv prin prezentarea în mijloacele de informare în masă din țările participante a punctelor de vedere oficiale privind evoluția evenimentelor. Miniștrii pornesc de la premisa că aceasta va permite să se evite instigările și menținerea climatului de tensiune și suspiciune, cauzate de absența unei informări obiective asupra evoluțiilor din zonă.

6. Promovarea unor acțiuni de natură să contribuie la soluționarea principială a următoarelor probleme:

— continuarea activității Comisiei de conciliere, la care ar putea să participe, în calitate de observatori, reprezentanți ai Federației Ruse, României și Ucrainei;

— instituirea autoadministrării locale în sens larg, adoptîndu-se o nouă legislație care să asigure creșterea responsabilității și a drepturilor organelor locale ale puterii și administrației de stat pe întreg teritoriul republicii și acordîndu-se acestei zone statutul de zonă economică liberă.

V. Miniștrii au hotărît să-și coordoneze și de acum înainte eforturile pentru reglementarea pașnică a conflictului din stînga Nistrului în cadrul diverselor mecanisme de consultări politice. Totodată, ei au convenit să întrețină contacte permanente, să decidă în funcție de evoluția evenimentelor reconvocarea grupului de experți, să-și desemneze reprezentanți, care să participe la activitatea comisiei mixte, a misiunii de bune oficii și de mediere, la activitatea grupurilor de raportori, precum și în calitate de observatori în comisia de conciliere, să întreprindă, de comun acord, orice alte măsuri, de natură să contribuie la realizarea de progrese în reinstaurarea calmului în zona de conflict.

VI. Miniștrii vor continua consultările asupra căilor, celor mai eficiente de asigurare a drepturilor omului, inclusiv a drepturilor minorităților naționale în conformitate cu prevederile Declarației universale a drepturilor omului și pactelor internaționale cu privire la drepturile omului, pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv în raioanele ei din stînga Nistrului, precum și a altor garanții care ar putea fi impuse de evoluția situației.

VII. Participanții la reuniune solicită pe ministrul afacerilor externe al Republicii Moldova să informeze Secretarul General al O.N.U. și Președintele în exercițiu al Consiliului C.S.C.E. asupra efectuărilor întreprinse de statele lor în scopul reglementării conflictului exclusiv prin mijloace politice, în condițiile respectării drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor aparținînd minorităților naționale și să le remită acestora prezenta Declarație, chemînd, totodată, C.S.C.E. și toate statele participante la C.S.C.E. să susțină aceste eforturi.

VIII. Miniștrii au convenit să continuie reuniunea. Data și locul reluării ei vor fi stabilite de comun acord, pe parcurs.

S-au grăbit cu aplauzele

TIRASPOL. (De la corespondentul nostru). Oamenii din oraș acum nu-și mai fac nici un plan pe a doua zi. Ei știu că în orice moment pot fi chemați de Galina Andreeva la... «apărarea» republicii fantome nistrene și a poporului ei. N-a fost o excepție și ziua de 7 aprilie. Dis-de-dimineață radioul local îi invita pe toți orășenii în divizia militară 59 să se întîlnească cu tovarășul Kozîrev, ministrul de externe al Federației Ruse, pentru a-și spune durerile și doleanțele.

Peste 5 minute de la apelul radiofonic străzile orașului s-au umplut cu șuvoaie de oameni îndreptate spre cazarma cu pricina. Zeci, dar poate sute de unități de transport de la întreprinderile orașului, precum și din alte localități din stînga Nistrului, au fost puse în acțiune pentru a aduce cît mai multă lume la întîlnirea cu acest demnitar al Rusiei.

Doamne, ce operativitate! Mă uitam fisticit la aceste șuvoaie de oameni, care vociferau exaltat, înrăit, nervos și mă gîndeam că orașul e cronic bolnav de minciună și fals, de înșelăciune. Și nimic nu-l poate salva decît adevărul, care de multe decenii este camuflat, mușamalizat, denaturat. La apărarea cărui popor erau chemate aceste zeci de mii de oameni? Nu cumva de ajutorul lor au nevoie mitile de familii din stînga Nistrului, care s-au evacuat pe malul drept pentru a se salva de maltratare, teroare și înjosire? Sau poate de dragul ambițiilor separatiste bărbații din Cosnița, Cocieri și alte localități au lăsat brazda neterminată, ogorul neînsămînțat și animalele nehrănite și au pus mîna pe armă?

Știu oare ei, oamenii din aceste șuvoaie, că vorba nu e de un conflict interetnic, de încălcarea dreptului omului și nici chiar de crearea așa-zisei republici nistrene, ci de niște ambiții imperiale ale drojdiilor partocrate, care vor să transforme această palmă de pămînt într-un cap de pod militarizat, menit să țină în supunere și umilință zeci de popoare, inclusiv oamenii din aceste șuvoaie? Firește că nu știu și nici n-au de unde știpentru că impostorii orașului sînt doar niște cozi de topor, care execută comenzile secrerial în persoanele lui Travkin, Jirinovschi, Stankevici, Blohin, Kogan, Rutkoi, care apar țile oamenilor.

În imensul teritoriu al cazărmii n-au încăput nici jumătate din cei adunați, cealaltă parte de oameni postindu-se unul lîngă altul în stradă, de-a lungul gardului. Oamenii stăteau împreună cu militarii în așteptarea unei minuni — să fie dată în sfîrșit armatei 14 comanda de a începe luptele împotriva «fascismului național român».

Timp de două ore, pînă a sosit oaspetele multașteptat, multimea a fost distrată de «amiralul» Galina Andreeva.

Dl Kozîrev a fost întîmpinat cu aplauze, dar care repede s-au stins, transformîndu-se în ofense, pentru că acest om de stat al Rusiei, spre deosebire de A. Rutkoi, care doar cu trei zile în urmă le declarase că republica fantomă nistreană este și va fi, le-a spus pur și simplu să se mulțumească cu o zonă economică liberă și să se împrăștie pe la casele lor. Bineînțeles, că garda Galinei Andreeva n-a fost mulțumită și a început să strige, să pună întrebări provocatoare, una mai deocheată ca alta, iar Aleksandr Bolșakov, care deține o funcție de conducere în ierarhia separatiștilor, și-a asumat misiunea de a-l lumina pe ministrul de externe al Rusiei în problemele formării Moldovei ca stat, cerînd cu insistență să fie recunoscută așa-zisa republică nistreană.

Ce să-i faci, așa se întîmplă cînd se joacă un spectacol dirijat de la sute de kilometri prin telefon ea. Cînd regizorul spectacolului se află în detenție.

(Prin telefon).

OASPEȚI NEPOFTIȚI

Tov. Rutkoi, de unde vii, vezi că-i anul două mii?..

A zis Rutkoi că iată noi, moldovenii, sîntem teroriști. Așa i s-a învîrtit limba-n gură și a spus. Adică sîntem un fel de libieni, un fel de arabi, care, la prima ocazie, detoarnă avioane. Și a mai zis Rutkoi că toată dreptatea în această parte de lume o poate face numai soldatul rus, cu baioneta și racheta, că o «zonă tampon» aici e ca o iarbă de leac.

Atîta l-a ajuns capul și atîta a zis. Și poate nimeni nu-l lua în seamă, dacă rangul lui de demnitar nu era atît de mare; de, au mai fost pe la Tiraspol fețe mari, dar ei, Rutkoi, e a doua în Rusia, e un șaran de prim-calibru, cum s-ar zice.

Apoi iese că nouă ne-a prea mers în Aleksăndrei: țarul Aleksandru (în cîrdășie cu turcii) a furat Basarabia la 1812, dar nu ne-a poreclit teroriști; nici Aleksandr Suvorov, cînd și-a adăpat calul în Nistru și, după Rutkoi, a pus temelia Tiraspolului, tot nu ne-a văzut teroriști. Arhivele, documentele denotă că la temelia Tiraspolului s-a aflat un sat moldovenesc. Dar parcă îl interesează acest lucru pe un «vultur afgan», azi politician de meserie. Acest nou Aleksandr a venit să ne fure lunca Nistrului cu orașele, satele ei — și basta!

Chipurile, o face pe democratul: luptă din toți porii ființei pentru a le împărți dreptate rușilor din Transnistria. De fapt e altceva. E om militar și are nevoie de largă respirație strategică — înfipt cu cizmele în Transnistria, el poate privi peste Balcani, peste Turcia, peste... Visul dintotdeauna a țarilor ruși — să pătrundă cît mai departe, să cucerească cît mai multe pămînturi.

El a venit să dea separatiștilor o doză de optimism, să-i compătimească un pic, să le demonstreze solidaritate. A știut a le cînta în surdină exact melodia iubită de ei — le-a dat sub mînă armata 14, să fie mai curajoși și feriți de rele. El a uitat cu totul de cele 40 procente de moldoveni de aici, care luptă și mor pentru a-și apăra casa, pămîntul, țara.

Ca om sentimental ce este l-au interesat doar frații de sînge, a stat mult la taifas cu militarii — stihia sa. A primit drept monedă curată toate minciunile aruncate din gura separatiștilor. Așa și este: pentru el moldovenii sînt teroriști. Adică eu, tu, mama, tata sîntem teroriști. De ce? Pentru că am îndrăznit să ne apărăm țarina de lîțe pagine, pentru că am cutezat să dăm sens real independenței, suveranității noastre.

A venit pe ușa din spate în Republica Moldova și a plecat tot prin ea. Cica n-a putut face legătură cu conducerea legitimă a țării. Ce motiv diplomatic!

La Moscova efectul cîntecului său n-a mai fost acela. Oamenii cu scaun la cap l-au potolit frenezia șovină: «Da-că facem în Transnistria republică, apoi trebuie să recunoaștem și Tătărstanul, și Cecenia» — și-a dat părerea un deputat. «Apoi ce serviciu aducem rușilor din Basarabia, dacă mergem pe această cale?!» — a menționat un altul...

E poate patriotic să visezi pur rusește ca țarul Aleksandr, ca Aleksandr Suvorov, dar timpurile sînt altele. Și lumea e alta. Cu totul altă făină se macină la moara istoriei: tov. Rutkoi, de unde vii, vezi că-i anul două mii?!

Ion ȘTEFLEA